



Insatser som leder till jobb

Vilka arbetsmarknadspolitiska insatser ökar chansen till jobb för arbetslösa? När och för vilka personer fungerar de olika insatserna bäst – och vad är kostnadseffektivt? Den här kortrapporten svarar på dessa frågor utifrån det samlade kunskapsläget och den senaste forskningen.

Sveriges aktiva arbetsmarknadspolitik har förändrats mycket de senaste 10–20 åren. Idag finns fler typer av stöd, som förberedande insatser, rehabilitering och hjälp för nyanlända. Samtidigt är de traditionella insatserna fortfarande viktiga, till exempel stöd från arbetsförmedlare, arbetsmarknadsutbildning, praktik och subventionerade jobb. Dessa används i Sverige och i många andra länder för att motverka arbetslöshet.

Vad vet vi då om hur dessa traditionella insatser påverkar jobbchanserna för arbetslösa personer? Den här kortrapporten summerar kunskapsläget och bygger på rapporten [Insatser som leder till jobb? - En kunskapsöversikt om effekterna av aktiva arbetsmarknadspolitiska insatser](#) (Arbetsförmedlingen Analys 2026:02).

Vilka arbetslösa personer har ett behov av stödjande insatser?

Många som blir arbetslösa hittar snabbt ett nytt arbete igen via egna kontakter eller genom att på egen hand söka utannonserade lediga jobb. Det är uppenbart att den gruppen inte är i behov av något mer omfattande stöd från Arbetsförmedlingen. Arbetslösa med en högre risk för långtidsarbetslöshet, eller de som redan är långtidsarbetslösa, kan däremot behöva stöd. Arbetsförmedlingen har identifierat att utomeuropeiskt födda, kortutbildade, äldre än 55 år och personer med funktionsnedsättningar som påverkar arbetsförmågan är grupper som har högre risk att fastna längre i arbetslöshet. De individuella skillnaderna i jobbchanser och stödbehov är dock stora.

Arbetsförmedlingen har i uppdrag att ge stöd efter individuellt behov, och därför är den individuella arbetsmarknadspolitiska bedömningen helt central. Bedömningen är myndighetens verktyg för att identifiera stödbehov och kunna erbjuda lämpligt stöd. I denna kortrapport fokuserar vi på, brett definierat, arbetssökande med stödbehov.

Syftet med att sammanfatta kunskapsläget är att vägleda i det praktiska arbetet med att rikta olika stödinsatser på ett effektivt sätt.

Vad fungerar och till vem bör insatsen riktas?

Vilka insatser ökar jobbchanserna för deltagarna? Insatserna som listas nedan har i utvärderingar visat sig ha positiva effekter. Det handlar om genomsnittseffekter, inte att insatsen nödvändigtvis fungerar för varje individ vid varje tidpunkt. Vi pekar också på framgångsfaktorer som identifierats samt till vem insatsen bör riktas, i de fall litteraturen ger tillräcklig vägledning.

Stöd från arbetsförmedlare

Traditionellt stöd från arbetsförmedlararbete har positiva effekter för jobbchansen. Samtal som fokuserar på jobb och jobbsökande har visat sig fungera. Stödet fungerar sannolikt genom att göra jobbsökandet mer effektivt, exempelvis genom att motivera till att hålla uppe sökaktiviteten och att påverka kvaliteten i själva jobbsökandet. Det kan konkret handla om hjälp med CV, ansökningsbrev och tips om hur man kan söka genom olika kanaler, att ge individanpassad vägledning om relevanta möjligheter i jobbsökandet, samt att ge platsförslag och platsanvisningar till relevanta lediga jobb.



Samtal som fokuserar på jobb och jobbsökande har visat sig fungera

Matchningsstöd i form av platsförslag (tips om lediga jobb att söka) och platsanvisningar (jobb som den arbetssökande måste söka för att inte riskera att bli av med sin ersättning) kan dock skapa undanträngningseffekter om många arbetslösa konkurrerar om samma lediga jobb på den lokala arbetsmarknaden. Det är därför motiverat att rikta insatsen så att personer med ett högre stödbehov – de som står längre från arbetsmarknaden – får mer stöd.

Automatiserade jobbförslag

Automatiserade individanpassade jobbförslag som skapas för arbetssökande som interagerar med digitala platsbanker, har visat sig kunna göra sökandet mer effektivt och därmed öka jobbchansen. Effekterna är mindre än de som traditionellt förmedlarstöd ger, men kan fungera som ett komplement.

Tidsbegränsade lönesubventioner

Tidsbegränsade lönestöd till arbetsgivare som anställer exempelvis långtidsarbetslösa personer har visat sig ha tydligt positiva effekter på chansen till varaktig sysselsättning utan stöd. Insatsen fungerar eftersom den ökar benägenheten bland arbetsgivare att anställa personer med förväntat lägre produktivitet, och att den ger den anställde möjlighet att visa och utveckla sin kompetens samt få den viktiga kontakten med arbetsgivare.

Subventionerade anställningar tenderar att ha bättre effekter om de är utformade som "riktiga jobb" där ordinarie arbetsuppgifter utförs. Den svåra målkonflikten är att "riktiga jobb" som subventioneras riskerar att tränga undan ordinarie anställningar utan stöd.

Subventionerade anställningar bör därför endast riktas till personer som står långt från arbetsmarknaden. Det minskar risken för att subventionera anställningar som hade kommit till stånd även utan stödet. Det kan också vara motiverat att subventionera anställningar som ger en chans för dessa personer att komma in på arbetsmarknaden, även om det kan tränga undan jobb för arbetssökande med bättre jobbchanser. En sådan omsortering i "kön till jobben" kan leda till minskat utanförskap, och bidra till att hålla uppe arbetskraftsdeltagande och sysselsättning.

Arbetspraktik

Arbetspraktik har visat sig ha positiva effekter på övergångar till subventionerat arbete på både kort och lång sikt. På lång sikt (men inte på kort sikt) har arbetspraktik även positiva effekter på övergångar

Subventionerade anställningar

- Subventionerade anställningar, exempelvis nystartsjobb, ökar i genomsnitt tydligt möjligheten att få en anställning utan stöd. För att undvika negativa undanträngningseffekter bör insatsen endast riktas till arbetslösa personer som står längre från arbetsmarknaden.
- Effekterna är störst när anställningarna liknar vanliga jobb med ordinarie arbetsuppgifter, men sådana insatser kan samtidigt tränga undan andra anställningar.
- För personer med svag ställning på arbetsmarknaden kan subventionerade anställningar fungera som ett steg att närma sig arbete snarare än en direkt väg till ett jobb utan stöd.

till arbete utan stöd. Möjligheten till subventionerad anställning efter avslutad praktik förefaller alltså vara en mekanism bakom positiva långsiktiga effekter på arbete utan stöd. Insatsen fungerar eftersom den kan ge deltagaren yrkeskunskaper och andra färdigheter, och inte minst ge möjlighet till kontakter med arbetsgivare.

Nya studier har funnit att effekterna av arbetspraktik är likartade för olika grupper av arbetssökande. För att minska risken för att praktikanter ersätter ordinarie anställda bör dock arbetspraktik främst erbjudas arbetssökande som står längre från arbetsmarknaden. Viss sådan undanträngning kan vara motiverad om det ger en chans för personer längre från arbetsmarknaden att komma i arbete.

Utbildningsinsatser

Utbildning och yrkesträning, så som arbetsmarknadsutbildningar, har visat sig ha varaktiga positiva effekter på jobbchansen och deltagarnas ställning på arbetsmarknaden. Nya studier visar att de positiva effekterna drivs av att deltagare genom utbildningen får hjälp att byta till ett yrke där jobbchanserna är bättre, samt att effekterna är särskilt goda när de når arbetslösa vars yrken har drabbats negativt av strukturomvandling. Utbildningsinsatser bedöms ha små undanträngningseffekter, speciellt om man utbildar inom bristyrken.

Utbildning är dock en tidskrävande aktivitet som binder upp individen under en kortare eller längre tid. Jobsökandet kan alltså bli mindre effektivt under utbildningstiden. Därför anses exempelvis arbetsmarknadsutbildning inte vara den mest lämpliga insatsen för individer som har goda möjligheter att hitta jobb på kort sikt. Eftersom utbildning är en investering bör den dock helst genomföras så tidigt som möjligt. Om man tidigt i arbetslösheten kan bedöma att en arbetslös har små möjligheter att hitta jobb utan utbildning bör alltså utbildningen helst påbörjas direkt..

För arbetsmarknadsutbildning specifikt har lämplighetsprövning – bedömning av motivation och förutsättningar att slutföra utbildningen – visat sig vara en viktig faktor för att uppnå positiva effekter. En annan framgångsfaktor är att utbilda inom yrken där det finns en hög efterfrågan på arbetskraft. En tredje viktig framgångsfaktor är att ha ett gott samarbete med arbetsgivare med rekryteringsbehov och kunna erbjuda kontakt med arbetsgivare redan under utbildningstiden. Intyg som validerar en fullgjord utbildning kan också vara viktigt.



Utbildningsinsatser bedöms ha små undanträngningseffekter, speciellt om man utbildar inom bristyrken

Insatsen passar långtidsarbetslösa, kortutbildade, och andra personer som behöver yrkeskompetens, omskolning, vidareutbildning eller omstart. Det en fördel om utbildningarna är korta och har ett tydligt yrkesfokus, som till exempel arbetsmarknadsutbildningar.

Förstärkta förmedlingsinsatser – riktade till arbetssökande med svag ställning på arbetsmarknaden

Svenska utvärderingar av försöksverksamheter som riktade sig till unga arbetssökande med nedsatt arbetsförmåga, lågutbildade nyanlända samt utrikes födda män och kvinnor med låg utbildning, har funnit tydliga positiva effekter. Försöksverksamheterna innehöll kombinationer av olika typer av insatser, inklusive intensivt stöd, arbetspraktik och språkundervisning, samt en bred kartläggning av de arbetssökandes kompetenser. De olika försöken hade ett gemensamt syfte att underlätta en snabb och varaktig övergång till arbetsmarknaden. Utvärderingarna har identifierat tre centrala framgångsfaktorer: (1) nära samarbete med arbetsgivare och tydligt jobbfokus; (2) kontinuerligt och intensivt stöd från arbetsförmedlare; (3) kartläggning av individens kunskaper, både formella och informella.

Arbetsgivarkontakter en tydlig framgångsfaktor

En sammantagen bedömning i den internationella litteraturen är att insatser som involverar kontakter med arbetsgivare tenderar att vara mer effektiva än insatser som enbart riktar sig till de arbetslösa. Det framgår också att kontakter med arbetsgivare är en gemensam framgångsfaktor för alla insatser nämnda ovan, undantaget automatiserade jobbförslag.

Vilka insatser är kostnadseffektiva?

En sammantagen bedömning i litteraturen är att stöd från arbetsförmedlare är en kostnadseffektiv insats. Automatiserade jobbförslag kostar lite att implementera, så även små positiva effekter kan motivera insatsen ur ett effektivitetsperspektiv. Det saknas dock tillräckligt med kunskap för att bedöma om tidsbegränsade lönesubventioner är kostnadseffektiva insatser. Utbildningsinsatser har däremot visat sig vara tydligt kostnadseffektiva, om de riktar till rätt individer och mot yrken med stor efterfrågan. Förstärkta förmedlingsinsatser – riktade till arbetssökande med svag ställning på arbetsmarknaden – har bedömts vara kostnadseffektiva jämfört med alternativa insatser för målgruppen.

Arbetsmarknadsutbildning

- Arbetsmarknadsutbildning har positiva effekter på sysselsättning och inkomster, särskilt på lång sikt. Deltagare får i genomsnitt en varaktigt starkare ställning på arbetsmarknaden.
- Insatsen har visat sig fungera väl för utrikes födda och långtidsarbetslösa.
- Arbetsmarknadsutbildning kan vara användbar både i hög- och lågkonjunktur. I högkonjunktur är det enklare att identifiera bristyrken, och utbildningar inom dessa leder till jobb och bättre kompetensförsörjning. I lågkonjunktur -när jobbchanserna är lägre- kan det vara ett bra tillfälle för den som är arbetslös att utbilda sig inom ett yrke.
- Flera studier visar att åtgärden kan vara kostnadseffektiv. Risken för undanträngning är dessutom liten om utbildningarna som avsett riktas mot yrken där det råder brist på arbetskraft.

Hur arbetar Arbetsförmedlingen?

Vilket stöd en arbetssökande får från Arbetsförmedlingen styrs av lagar, regler och regeringens styrning. Utifrån detta tar myndigheten fram riktlinjer och arbetssätt för när olika stöd och insatser ska användas. I slutändan görs alltid en individuell bedömning utifrån personens behov och situation på arbetsmarknaden.

Kunskapen om effekter av olika insatser är och ska vara en viktig utgångspunkt för vilket stöd arbetssökande får. Som rapporten visar kan såväl aktiva och återkommande kontakter mellan arbetsförmedlare och arbetssökande som olika insatser bidra till snabbare övergångar till arbete eller studier.

Arbetsförmedlingen är inne i ett omfattande förändringsarbete. Syftet är att prioritera vårt kärnuppdrag – att korta tiden i arbetslöshet – och genomföra de aktiviteter som ger störst effekt utifrån de resurser vi har till vårt förfogande.

Förändringarna innebär bland annat tätare kontakter och fysiska möten med arbetssökande. Detta gäller såväl tidigt under den arbetssökandes inskrivningstid som vid längre tid i arbetslöshet. Detta ökar sannolikheten att vi ska kunna identifiera den arbetssökandes stödbehov och erbjuda relevant stöd och insatser. Det gäller inte minst personer med behov av utbildning.

Kontinuerlig matchning och uppföljning bidrar i sin tur till att arbetssökande söker fler lediga jobb men också till förbättrad kontroll av att den arbetssökande uppfyller villkoren för ersättning. Vi har även (i vårt budgetunderlag för 2027–2029) beskrivit behovet av ytterligare medel för att möjliggöra fler kontakter med arbetssökande, givet slutsatserna om att intensivare förmedlingsinsatser ökar sannolikheten för arbetssökande att få ett arbete.

Myndigheten har i uppdrag att prioritera de arbetssökande som står längre från arbetsmarknaden. Utifrån den evidens som finns kring den gruppen har Arbetsförmedlingen både prioriterat arbetet med arbetsnära insatser, till exempel arbetsmarknadsutbildning, praktik och subventionerade anställningar. Vi har även satsat särskilt på SIUS, där särskilda arbetsförmedlare stödjer arbetssökande med funktionsnedsättning eller annan nedsatt arbetsförmåga, som behöver extra hjälp för att komma i arbete. Det kan handla om hjälp med jobbsökande, kontakt med arbetsgivare, introduktion på arbetsplatsen och uppföljning efter anställning. Dessutom satsar Arbetsförmedlingen på Sammanhållet matchningsstöd i egen regi, ett förstärkt stöd för personer som

står långt från arbetsmarknaden och behöver mer hjälp än de vanliga matchningstjänsterna kan ge. Till skillnad från exempelvis Rusta och matcha utförs det sammanhållna matchningsstödet av Arbetsförmedlingens egen personal, inte av externa leverantörer.

Ett nära samarbete med arbetsgivare är en förutsättning för att öka antalet subventionerade anställningar, öka övergångar till arbete och för att fler arbetsgivare ska kunna rekrytera efterfrågad kompetens. Vikten av arbetsgivarkontakter är också något som lyfts i den här rapporten. Arbetsförmedlingen utvecklar nu arbetsgivararbetet med fler och nära kontakter med arbetsgivare som är öppna för att anställa arbetssökande som står längre ifrån arbetsmarknaden, till exempel med hjälp av en subventionerad anställning.

Ovan nämnda prioriteringar har gett resultat i Arbetsförmedlingens verksamhet. Antalet fysiska möten med arbetssökande har ökat med drygt 20 procent till 114 000 genomförda fysiska möten under januari-april 2026 jämfört med 94 000 under samma period året innan. Samtidigt har antalet arbetssökande som tar del av arbetsmarknadsutbildningar och praktik ökat.

Även utvecklingen på arbetsmarknaden går åt rätt håll. Andelen som går till arbete har ökat brett bland arbetslösa, både för personer med kortare och längre tider utan arbete.

Om vi ska klara de kompetensutmaningar som finns på arbetsmarknaden, där arbetsgivare har svårt att hitta rätt kompetens samtidigt som arbetslösheten är hög, behövs fler arbetsgivare som är villiga att anställa personer som står längre från arbetsmarknaden. Genom att använda de ekonomiska anställningsstöd som finns kan fler få jobb och deras kompetens tas tillvara. Varje person som går ut i arbete är en vinst för individen och samhället.



**Varje person
som går ut
i arbete är
en vinst för
individen och
samhället**

Presstjänst
[010-486 10 00](tel:010-486 10 00)

